

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOUKU.

IV. Letnik

V Ljubljani 1. februarja 1903.

Št. 3.

Podlaga vsake vzgoje.

Nsaka vzgoja sloni na vzgojevavčevi avtoriteti. Gojenec mora priznati avtoriteto tistega, kateri ga vzgaja, to se pravi: on mu mora zaupati, da zna prav vzgajati in da to tudi hoče. Kjer ni tega zaupanja, tam ni priznanja avtoritete, tam je k večjemu priznanje večje zunanje sile. To zaupanje je silno nežna stvar; giblje se v globokih, tajnih sferah nramnega življenja. Ne dá se ne izsiliti, ne izprositi; utemeljeno je na nramnih vzrokih, kjer igra največjo ulogo človeška svoboda. Naša narava je pač tako ustvarjena, da se rada nasloni na avtoriteto drugih; še odrasli človek le prerad verjame, kar sliši, tembolj seveda otrok. Toda gorjé, če se enkrat omaje zaupanje. Potem se ne vrne več.

Ta načela so tako jasna in tako splošno priznana, da bi se reklo vodo nositi v Savo, ko bi jih hoteli obširnejše dokazovati. Konštatiramo jih. Na njihovem temelju pa se lotimo konkretnega vprašanja, kakšne so razmere glede na avtoriteto našega učiteljskega stanu.

Na prvi pogled bi se videlo, da so v tem oziru vse učiteljske stranke edine. Vse se namreč boré za večjo samostojnost in za večji ugled učiteljskega stanu. Tako vsaj pravijo. S tem pa še ni vse povedano. Gre se zato, za kakšen ugled se bori kaka stranka. In tu imamo bistveno različne nazore:

Ena stranka trdi, da je prva in poglobitna stvar ugled učiteljskega stanu med drugimi takozvanimi izobraženimi stanovi. Ta stari ugled našega

stanu pri uradništvu, advokatih i. t. d. na prvo mesto. Ta ugled si hoče priboriti na podlagi tega ugleda si utrditi svoje stališče. Liberalno učiteljstvo je prepojeno s to idejo povsod po svetu in seveda tudi pri nas. Zanimivo je pri tem, da reflektira samo na ugled posvetne inteligence in si šteje nasprotno — vsaj po uradniških izjavah smemo tako soditi — celo v čast, ako nima ugleda pri duhovskem delu izobražencev. Že to je nedosledno in tem bolj neumno, ker ima pač mnogo več nujnega stika z duhovniki nego s posvetno inteligenco.

Druga stranka pa trdi, da je prva in poglobitna reč ugled učitelja kot učitelja pri tistih, katere uči in vzgaja in pri tistih, kateri ž njim vred uče in vzgajajo. Mi se prištevamo k drugi stranki. Prepričani smo namreč, da je ugled učiteljskega stanu med drugimi stanovi nemogoč, ako nima učitelj prej ugleda pri svojem delovanju. Avtoriteta učitelja kot učitelja je prva stvar; za njo pride sama po sebi veljava njegovega stanu med drugimi stanovi.

V tem oziru je pa sedaj žalostno. Silno abotna je misel tistih, kateri sodijo, da si bodo to poglobitno avtoriteto priborili z energijskim nastopom, z ognjevitimi članki, s pomočjo liberalnih političkih strank in z drugimi takimi pripomočki. Po našem je tako-le: Učitelj mora imeti avtoriteto pri otrocih, katere uči in vzgaja, imeti jo mora pa tudi pri stariših in duhovnikih, ki ž njim vred uče in vzgajajo. Če tega ni, je vse drugo prazna reč. Podlage ni in vse vpitje o učiteljskem ugledu in njegovi samostojnosti je mahanje po zraku. Avtoriteta, za katero se gre, je nravna stvar, kakor smo rekli; zato se dá doseči samo z nravnimi sredstvi. Dekretirati se ne dá, tem manj, ker se politiška zamozavest ljudstva vedno bolj krepi in se vedno bolj vresničuje načelo politiške svobode.

Sedaj pa poglejmo razmere, kakoršne so pri nas na Slovenskem. Liberalno učiteljstvo riskira za skledico leče, ki mu jo z viška kažejo dozdej slučajno še na krmilu stoječi liberalni politiki, vso svojo avtoriteto pri tistih, med katerimi mora delovati. Ogromna večina ljudstva je liberalstvu nasprotna, vedno več se bere vedno več zanimlje za javna vprašanja. Ljudje naglo spoznajo, kakšnega mišljenja je učitelj, če je še miren. Ako pa nastopi živahnejše, če ima agresiven temperament, da se sam loti agitacije, da morda celo dopisuje liberalnim listom in se tako pred celo javnostjo udeležuje boja, potem je to znano kmalu po celi deželi. Otroci se ne dadó ločiti od drugih; slišijo, kaj se govori o učitelju; beró morda tudi stvari, ki se tičejo učiteljstva in to vpliva nanje. Zaupanje raste pri stariših in pri otrocih ali pa pada.

To je resno dejstvo! In ker je v našem časa mnogo učiteljev naravnost na protiljudski strani, pomenja, da je mnogo učiteljev z oslabilnim zaupanjem, z oslabiljeno avtoriteto pri izvrševanju svojega poklica. Grozne so posledice tega pojava. Kaj pomaga, če kak liberalni šolski svet protežira kakega učitelja, če mu nakloni najboljše mesto, — ugleda mu ne more dati, izgubljenega zaupanja mu ne more vrniti. In s tem se celo učiteljevo delovanje izgubi v pesek. Ljudstvo čuti šolo in učitelja kot breme in komaj čaka, da bi se ga oprostilo. Zveza med otroci in njimi je samo zunanja, izsiljena. Uspehi so seveda temu primerni.

Iz dna duše nam kipí izjava: Zastavimo v boju za svoj napredek, za svoj ugled, za svojo samostojnost vse, samo ene reči ne: svoje avtoritete pri izvrševanju svojega poklica! Ne igravimo se s prvo in poglavitno stvarjo, na kateri sloni naše bivanje, z zaupanjem starišev, ki nam dajejo v pouk in vzgojo svoje otroke, in z zaupanjem nežne mladine, v katere službi je poglavitna čast, je prvi ponos našega težavnega stanu.

Kako si more učitelj pridobiti in ohraniti ugled v šoli in izven šole?

(Konferenčno poročilo).

Ako pogledamo po svetu, pojavlja se nam pri večini omikanih ljudstev neko čudno gibanje. Nobeden, tudi najmanjši v človeški družbi noče ubogati, ravnati se po volji predstojnikov. Vsak čuti v sebi neko samostalnost in neodvisnost, in smatra prostost misli in dejanja za najvišje dobro. Da, ta ideja individualne in vesoljne prostosti sega tako daleč, da žuga omajati družinske razmere in celó temelj sedanjih držav.

Kaj je temu krivo? Hipertrofija svobodnega čustva in malone popolno pomanjkanje avtoritete. Naša naloga je torej, spraviti gibanje narodov v pravi tir, povrniti ljudstvu zmisel za avtoriteto, njegov razvajeni čut za prostost pa primerno omejiti. Kje pa začeti? Odgovor je jasen, namreč: pri mladini, že pri otrocih ljudske šole, kajti, kar se v mladosti vcepi, ostane za življenje. Učencem mora biti učitelj vzor, zanesljiva avtoriteta. To je neprecenljive veljave ne le v splošnem, temveč tudi v poučnem in posebno v vzgojnem oziru.

„Srečen, presrečen je otrok“ — pravi nemški pedagog Kellner, — „ki vidi v svojem učitelju poosebljene najlepše čednosti, ki misli: če vsi lažejo in prekanjujejo, moj učitelj ne; če je celó moj oče pijanec, moj učitelj ne prekorači nikdar meje dostojnosti; če živijo moji stariši v vednem prepiru, moj učitelj je miroljuben. Boljšega ko si učenec misli učitelja, več bo izdala njegova hvala in graja. Če pa začne otrok dvomiti nad učiteljevo nravnostjo in vrednostjo in če začne omahovati zaupanje, pojema tudi vpliv učiteljeve besede, hvala in graja ne dosežeta svojega namena, in to, kar bi dosegla sicer ljubezen, more sedaj le največja strogost površno doseči. Spoštovanje do učitelja, pobožna vera v njegovo popolnost, skratka ugled učiteljev neprecenljivo pospešuje vzgojno delovanje.“

Ker je torej avtoriteta toli važnega pomena, ne bode odveč, če se vprašamo: *Kako si jo more učitelj pridobiti in stalno ohraniti?*

Učitelj bodi značajen! To je prva lastnost, za katero se je učitelju potruditi, ako si želi pridobiti ugled ne le pri stariših, temveč tudi pri otrocih. Popolna vzajemnost in enakomernost vseh njegovih dejanj, natančna doslednost nehoté in siloma zahteva pokorščino in spoštovanje. Učitelj, mož beseda, ki izpolni, kar enkrat obljubi ali zažuga, bode našel kmalu priznanje svojega ugleda, česar neznačajen učitelj nikdar ne bode dosegel.

Vendar z lepim značajem še ni vse storjeno. Še tako možat značaj ne bode imel ugleda, ako mu manjka podlaga prave omike in izobraženosti.

Učitelj naj torej skrbi, da si pridobi splošno omiko in izobraženost, kajti s tem položi glavni temelj svojemu ugledu. Kolika neprijetnost za učitelja, ako včasih navadnim rečem ne vé razloga, če mora utihniti, kedar se govori o znanstvenih rečeh, ako ne vé svetovati starišem ali celó otrokom, ki iščejo pri njem sveta. „Svojega učitelja lahko vprašam, kar hočem“, tako naj misli učenec, „saj moj učitelj vse zna.“ Tudi stariši naj se zanašajo: „Ako česar ne znam, treba mi je le podati se k gospodu učitelju, on mi gotovo ve pomagati.“ V takem kraju se goji nehoté ugled učitelja, ki se tudi ohrani za vselej. Najhujša napaka pa je, če je znanje učiteljevo površno v tem, kar zahteva šola in sploh njegov poklic. Ako si učitelj pri poučevanju ni sves svoje temeljitosti, če kaže nesamostalnost in omahljivost, bode škodoval s tem neizmerno svoji avtoriteti. Otroci le prehitro opazijo, da tega ali onega učitelja sam prav ne vé, in bodo izgubili zaupanje do njegovih besed. Da to nevarnost odvrne, naj se trudi izpopolnjevati svoje znanje v učnih tvarinah, pridobiti si spretnost v poučevanju, in se sploh vsak dan vestno pripravljati za pouk.

A ne le glede duševne izobrazbe naj hrepeni učitelj po višji stopinji, skrb naj ga je tudi svoje vnanjosti, ki podpira ali pa slabí njegov ugled. Naravno je, da človek spoštuje tega, ter se temu rad podrejuje, katerega smatra popolnejšega od sebe. Prvi utis pa je zato eminentne važnosti. Čestokrat je namreč prvi utis tudi stalen. Ta pa ni toli odvisen od notranjosti, marveč od tega, na kakšen način se ta notranjost pojavlja v vsem kretanji, obleki i. t. d. Vsakemu ugaja mirno harmonično kretanje, snažna suknja, vljudnost in dostojnost. Kako hitro pa se lahko osmešimo z okornim vedenjem in smo včasih zaradi malenkosti drugim v izpodtiko! Da kaj tacega učiteljevega ugleda ne bode podpiralo, je pač jasno. Seveda ne sme učitelj ali učiteljica prekoračiti v ničemer prave meje. Ponižati se do takozvanega „modejournala“ se pač tudi ne strinja z resnim stanom učiteljskim. Pač pa podpirata red in snaga izdatno njegovo avtoriteto.

Prepotrebna čednost, ki naj diči vsakega učitelja in tvori temelj avtoritete, je pravičnost.

Ako premotrimo starodavno, kakor tudi novejšo zgodovino, vidimo, da se imena pravičnih ljudi svetijo kakor svitle zvezde na nebu. Še dandanes si ogrevamo srce za nje, in njih spomin je nevenljiv; a spomin krivice, ki se je zgodila če tudi že pred tisoč leti, peče nas še zdaj. Rudolf Habsburški, slavni praded naše cesarske zgodovine! Kaj mu je pripomoglo do najvišjega ugleda, do kraljevske krone? Reven grof je bil, a pravičen, tako mu gre sloves. — Kar je kralj v svoji državi, to je učitelj v šoli. Če je pravičen, blagor mu! Hvaležno se ga bodo spominjali njegovi učenci še takrat, ko ga že davno krije hladna gomila. Kajti vse se lahko pozabi, vsaka dobrota često najde nehvaležneža, a če si bil učitelj do otroka siromaka pravičen in mu skazal isto ljubezen in potrpežljivost kakor bogatemu, nadarjenemu,

tega ti ne bode pozabil. Učitelj bode imel ugled že zaradi svoje pravičnosti. Nasprotno pa nič ne škoduje avtoriteti bolj nego strankarstvo in krivičnost. Na mah pade zaupanje in se ne dá pridobiti nikdar več.

Z avtoriteto je v tesni zvezi šolska disciplina, tako, da smelo rečem: Učitelj, ki ima pravo, dobro disciplino, uživa tudi avtoriteto in narobe. Če primanjkuje eno, tudi drugega ni. Tej resnici skoro ni treba dokazov, kajti disciplina je tako rekoč izraz avtoritativnega čustva, ki vlada v šoli. Da se je za vselej zagotoviš in s tem tudi ugled pridobiš, je odvisno malone od prvega šolskega dné. Kakor si učence prve dni uravnaš, takošni ostanejo celo leto. Če si jih v začetku navadil ubogati na besedo, slušali te bodo vedno, ako le ti ostaneš dosleden. Ako pa propada disciplina, kriv je učitelj sam.

En nesrečni trenutek nevolje, nepremišljenega govorjenja, utegne porušiti skorej vso s trudom postavljeno poslopje discipline in ugleda. Največje pozornosti treba je torej, ako prekorači kak učenec mejo discipline, ali celó neposredno razžali učitelja. Če ve učitelj nadvladati tak kritičen moment in se ne udá jezi in nevolji, temveč vporabi ravnodušno pravo besedo in kazen, razveljavil bode ne le v hipu slab upliv prestopa zapovedi na druge učence, temveč tudi pridobil neizmerno na svojem ugledu.

Sploh je pametna uporaba disciplinarnih sredstev važen faktor pri učiteljevem ugledu.

Neusmiljenost in robotost uniči to avtoriteto. Naj se tudi učitelj baha in ponaša ž njo, češ, učenci se me tako bojé, da se nobeden ne gane — to je napačen ugled. Treba je le opazovati in poslušati otroke, kako govoré o učitelju in se obnašajo, če so si svesti, da jim ne more do živega! Norčujejo se kaznim in zasmehujejo učitelja. Taka avtoriteta, ki ne sega v srce in ne prešine celega učenca, je ničevna, brez veljave in brez vsacega vzgojevalnega pomena. Surovost in brezsrčnost sta nje sad. Zares, srce krvavi človeku, ako mora videti, da petnajstletni fant, iz šole stopivši, niti klobuka več ne premakne pred učiteljem. To je žalostna resnica, ki slabo izpričuje o odgojevalcu in učitelju tega mladenča.

O sebnemu uplivu pomaga tudi izdatno vzajemno delovanje vsega učiteljstva.

Lepa edinost med učiteljskim osebjem dobrodejno upliva na stariše in otroke. Kolegijalni učitelj zakriva napake svojih sovrstnikov, ogrne plašč ljubezni črez slabosti sobrata in tako tudi najbolje varuje lastni ugled. Kajti, kar grajaš pri učitelju tovarišu, oponašalo se bode kmalu vsemu stanu in tudi tebi. Najhuje, da celo demoralizovalno pa upliva na občinstvo, če se učitelji ene šole črté in se pisano gledajo. Kaj si mislijo stariši, ki pošiljajo k takim avtoritetam svojo deco v pouk in odgojo! Kaj govoré o takih učiteljih često še pred otroci!? To velja posebno za razmere na deželi. — Da, vzajemnost in lepa zastopnost med učiteljstvom celo izredno goji avtoriteto pri stariših in otrocih; medsebojni prepir pa jo uničuje.

Kakor naj varuje učitelj ugled tovarišev pri otrocih, tako naj pri njih tudi podpira ugled starišev. To koristi njemu samemu najbolj.

H koncu še omenjam, da se je varovati premnoga in predomačega občevanja s stariši in otroci. Najbolj spoštujejo učitelja tisti stariši in otroci, ki najmanj občujejo z njim zasebno. To kaže izkušnja.

Če še enkrat preotrimo našo razpravo, lahko združimo vse navedene točke v stavek: „Učitelj naj je popolen mož, učiteljica vzor kreposti in značaja!“ Ali se pa ta lepa teorija tudi strinja z resnico? Bog daj! Š.

Zrna iz Rousseau-jevega „Emilà“.

(Dalje).

Nežbaj čute; uri jih; gojenec naj meri, šteje, tehta, primerja, — spoznava dolgosti — primerjeja oblike. —

Premagaj strahopetnost in bojzljivost otrokovo; v temni sobi se naj igra, da pozabi na strah.

Emil naj tudi riše; a ne zaradi umetnosti, le zato — da dobi zanesljivo okó in izvežbano rokó.

Ne želim družega učitelja iz risanja kakor naravo; ne modeli — ampak originali naj so vzorci. (Torej najnovejše naziranje o pouku v risanju, ki se je začelo sedaj širiti — je imel že Rousseau pred več ko 100 leti).

Moj smoter ni, da bi gojenec natančno posnel vzorce — ampak bolj, da jih popolnoma spoznava.

Le nikoli nič nepotrebne!

Obvarujmo mlado dušo prenaporne pozornosti.

Nečimernost se okorišča z vsemi drugimi strastmi, in jih slednjič vse požre.

Le tiste duše strežejo požrešnosti, ki nimajo nikakega drugega smotra. Preveč mesnih jedij — posurovi in poživini ljudi.

Odraslim je le jedna (?) navada koristna in ta je, da se v vsakem slučaju podvržejo pameti.

Prav tako kakor moža — tudi otroka ne moremo presoditi v enem trenutku.

Predolgo vpraševanje in preskuševanje je dolgočasno in sitno zlasti za otroke, ne koristi nič — je pedantično — brezuspešno.

Večkrat nam ena sama beseda, ki jo prinese slučaj — bolje označi otroškega duha in njegovo mišljenje, kakor dolgo trajni razgovori.

III.

Omejuj svoje želje! To je prav toliko, kakor da si pomnožil svoje moči. Kdor več premore kakor zaželi — ima vedno moči na razpolago.

Prehodna doba od otroških do mladeniških let — je doba največje relativne moči, najdragocenejša doba življenja, ki se ne vrne več.

Nič ni na tem, ali vse spoznamo, kar je; pač pa na tem, ali znamo to, kar nam je koristno.

Koliko prepadov odpira nečimerna znanost krog in krog nesrečnega mladega človeka.

Dobro urejena in napeljana radovednost je životvorna moč v mladih letih.

Emil naj opazuje naravo. Stavljajte mu vprašanja; naj jim sam odgovarja!

Vse življenje narave je skrito v srcu človeškem; da ga vidimo, moramo ga občutiti v srcu.

Če hočeš otroka navajati k pozornosti in želiš, da bi uplivala katera resnica prav globoko nanj — pusti ga nekaj dni v negotovosti in pričakovanju, predno ga poučiš in mu razložiš resnico.

Ne uči ga mnogoterih reči — pač pa skrbi za prave, zdrave pojme.

Ni tvoja naloga, naučiti ga znanosti; pač pa ga pripravi, da bo zahrepenel po njej in ga nauči pota in sredstev, da si jo pridobi.

Ako te otrok česa povpraša, odgovori, a nikoli ne zadovolji popolnoma njegovi vedoželjnosti.

Takoj prenehaj z odgovarjanjem, ako opaziš, da te ne vprašuje iz ukaželjnosti, ampak le, da bi te nadlegoval.

Pazi bolj na nagibe gojenčevih vprašanj, kakor na besede.

Le poskušajte, naučiti otroka vsega, kar je prikladno njegovi starosti; in ves njegov čas bo do dobra izpolnjen.

Ni toliko ležeče na tem, kaj in koliko se otrok uči; ako le to, kar ga učiš, prav razume in ume uporabiti.

Besedam po navadi prepuščamo preveč gospodovanja.

Gostobesednost pri odgojevanju nam izredi puhle blebetače.

Z dejanjem govori — kolikor je le mogoče; z besedami povej le, česar z dejanjem ne moreš.

Ta-le opomin ni nikoli odveč: Skrbi, da so vsi dokazi primerni duševni sili učenčevi.

Škoda ni v tem, da otrok prav ne umé tvojega podavanja, pač pa, da si domišljuje vse umeti, tudi to, kar presega njegov razum.

Stokrat ljubše mi je, da se gojenec tega ne poprime, česar bi se lotil le iz nečimernosti ali napuha.

Le samega sebe naj skuša nadkriljevati.

Treba je, da poznamo neumnosti ljudij, ker se dadó ljudje najraje po njih voditi.

Človek sam je najimennitnejše orodje človeške družbe; najmodrejši je ta, ki najbolj umé posluževati se tega orodja.

Učite otroke pred vsem prave modrosti; potem naj še le spoznavajo, v čem se drugi motijo in zakaj so nespametni.

Če hočemo biti zares modri, znati nam je tudi, kar je nemodrega med ljudmi.

Nesreča je, ako zvemo, kako mislijo in sodijo ljudje, če pa nam ni znano, ali so njih misli resnica ali zmeta.

Učite otroka pred vsem spoznati pravo bistvo stvari; potem naj še le zve, kaj sodijo ljudje o njih; tako se bo navadil zmeta primerjati resnici.

Če hočeš mladega človeka priučiti pametne razsodnosti, vadi v njem zmožnost spoznavati resnico; ne daj mu le ponavljati pametne sodbe drugih.

Enakomerna ravnodušnost in mir srca je nekaka ura modrega človeka; za njega je vedno prava ura, in vedno pozna pravi čas.

Ne delaj iz potrebe; delaj, ker je delati častno!

Ponižaj se do rokodelčevega stanu, da se povišaš nad svoj stan.

Ako se hočeš poslužiti sreče in si pokorne storiti razne okolščine, začni s tem, da če jih osvobodiš, da postaneš neodvisen od njih.

Če hočeš vladati druge po njih predsodkih, povzdigni se najprej sam nad vse predsodke.

Bodi prepričan, bolj vpoštevajo (dandanes) kričaća, kakor pa res spretnega moža.

Dobro razločuj: veselje do dela od spretnosti zanj.

Mladenič, skrbi, da ima tvoje delo znak moštosti.

Ako se mož — naj bo kdorkoli — sramuje, očitno delati z obličem v roki, biti opasan s predpasnikom, — ne smatram ga višje nego za sužnja tujega mnenja, ki tudi takrat zarudeva, če vpričo njega zasmehujejo poštenjaka zaradi dobrih del.

Delajmo, kar je prav, a v skromni priprostosti; ne zbučajmo nečimernosti prav s tem, s čimer jo skušamo zatreti.

Ponosen biti na to, da smo premagali predsodke, se pravi podvreči se jim.

Ne govori o tem, kar zna tvoj gojenec; on se naj uči natihoma.

On naj dela kakor kmet, — misli pa naj kakor modroslovec.

Velika skrivnost prave vzgoje je, če umevamo izpremeniti telesne vaje v duševni počitek in obratno.

Le tisti duh je temeljit, ki vse pojmuje po pravih razmerah, ta pa površen, ki se zadovolji z navideznimi.

V akademiji znanosti nahajamo več zmot, kakor pri vsem huronskem ljudstvu.

Ni toliko odvisno od tega, ali se uči gojenec vseh resnic — pač pa je treba naučiti ga, kaj mu je storiti, da pride vselej resnici na sled.

Večina naših zmot ne izvira od nas — ampak od drugih.

Pri vsem, kar gojenec stori, naj ve „čemu?“ — pri vsem, kar veruje kot resnico, „zakaj?“

Resnica naj mu bo draga nad vse.

IV.

Naj si bo trenutek smrti še tako oddaljen od rojstva, življenje naše je bilo le mnogo prekratko, če smo slabo porabili čas.

Doba, ko se navadno konča vzgoja — naj bi bila še le nje pravi začetek.

Vir strasti je sicer naraven; a po tisoč tujih dotokih naraste in dobi moč.

Samoljubje je prvi vir vseh strasti, začetek in podlaga drugih. Ž njim se človek rodi, ono ga ne zapusti, dokler živi.

Vidim, kako si stavijo predsodki neporušljiv prestol v okrilju mnogih drugih strasti. In bedasti ljudje se pokoré njih nasilstvu — ter vprilichijo lastno življenje tujim predsodkom.

Samoljubje se v velikih duhovih prelevi v ošabnost, pri malih v nečimernost — redi se pa vedno na škodo bližnjega.

Vsak vaš odgovor bodi resen, kratek, gotov; nikoli naj se stroku ne dozdeva, da dvomite ali bi mu odgovorili — ali ne. (Konec.)

Dopisi.

Ljutomer. Občnega zbora našega okr. učiteljskega društva dné 8. jan. se je vdeležilo 15 članov. Predsednik pozdravi novo društvenico učiteljico g. Elviro Vipauc (Sv. Križ). — Nadučitelj Vauda je govoril prav zanimivo o napakah pri otroških značajih. Razjasnil nam je vrste teh napak (napake v a) čuvstvovanju in čutenju, b) v mišljenju, c) hotenju in djanju, od kod izvirajo (vzrok) in kako jih odpraviti. Končno nam je opisal žalostnega, občutljivega (zamerljivega), hudomušnega (muhastega), bojazljivega otroka in pa otroka v zadregi. Svoje predavanje bo nadaljeval. Zbor sklene: društvo bodi naročeno samo na pedagoško-strokovne liste (za društveno knjižnico); šolsko-politiške liste naj si pa naročajo posamezni društveniki. — Prihodnje zborovanje se vrši v četrtek 5. febr. M.

Z dežele. Na vsa šolska vodstva je bil razposlan dopis vis. c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega z dné 24. decembra 1902, št. 4722, o izobrazovalnem tečaju za kranjsko učiteljstvo. Tu in tam sem že čul ne ravno laskave opazke o tej najnovejši naredbi vis. c. kr. dež. šol. sveta, in tudi jaz sem se namenil o tem objaviti svoje mnenje, ne sicer z namenom, da bi poučeval gospode pri dež. šolskem svetu, temuč da odkrito po-

vem, kakšne misli imam jaz o takem izobraževalnem tečaju.

„Človek se uči, dokler živi“, pravi star slovenski pregovor. Zato sem z veseljem bral novico, da je naučni minister dovolil izobraževalni tečaj za kranjsko učiteljstvo. V vseh strokah znanosti se dan za dnem opazuje napredek, tako tudi v pedagogiki. Vsak učitelj si naroča zato pedagoške časnike, kupuje novejšje knjige pedagoške vsebine in vse to gotovo le z namenom, da si izpopolnuje svoje znanje, da se seznanja z novejšimi metodami, da se pouči o nazorih in izkušnjah drugih učiteljev i. t. d. Zato po mojem mnenju tudi ni učitelja ali učiteljice na Kranjskem, kateri bi ne želel izpopolniti si svojega znanja v kakem tečaju, osobito v takem, v katerem bi se v prvi vrsti oziralo na najnovejše pojave v vzgoji in pouku.

Pred leti so bili vsako leto na Grmu, še prej na Slapu kmetijski tečaji za ljudske učitelje. Kolikor se spominjam, se je vsako leto oglasilo zadostno število udeležencev, celo več, kakor so jih mogli sprejeti. Tudi v rokotvornih tečajih na Dunaju je bilo vedno častno zastopano kranjsko učiteljstvo. Brezdvomno bi se torej tudi za nameravani tečaj v Ljubljani oglasilo zadostno število učiteljev in učiteljic, in to tembolj, ker bi si v tem tečaju pridobili

znanje, katero jim bo gotovo bolj koristilo kakor pa znanje v kmetijstvu ali v ročnih delih.

Nikakor pa se ne morem strinjati z namero vis. c. kr. dež. šol. sveta, da se dvajset učiteljev oziroma učiteljic prisili obiskati ta tečaj. Ali gospodje pri dež. šol. svetu ne vedó, da prisiljena stvar ni dobra? Ali so res toliko naivni, da mislijo, da bodo tisti, ki bodo morali proti svoji volji ves avgust presedeti med šolskimi klopki ljubljanske pripravnice, res z zanimanjem sledili predavanjem predavateljev? Ali res pričakujejo od takega prisiljenega obiskovanja kakih uspehov? Ako hočete doseči v resnici uspehov, povabite v ta tečaj le one, ki se prostovoljno oglašé.

Toda želja vis. c. kr. dež. šol. sveta je, da se v teh izobraževalnih tečajih o najnovejših metodah poučé v prvi vrsti oni, ki so v tem znabiti še premalo poučeni. Ne tajim, da bi med tolikim številom učiteljev in učiteljic ne bilo tudi takih, a vis. c. kr. dež. šol. svet si tudi tu lahko pomaga. Med prostovoljnimi oglašenci bodo gotovo tudi taki in tu bi bila njegova naloga, da v prvi vrsti sprejme te, druge pa lahko za letos še zavrne, ako bi se jih oglasilo preveliko število.

A ne le iz vzroka, da prisiljena stvar ni dobra, temveč tudi še iz drugega vzroka sem proti prisilnemu obiskovanju tega tečaja. Kogar bi se prisililo obiskati ta

tečaj, temu bi se pritisnil na čelo viden znak njegove nesposobnosti, izročilo bi se ga kot slabega učitelja javnemu preziranju. Bil pa to povzdignilo ugled učiteljstva, prepuščam modri razsodbi gospodov pri dež. šol. svetu.

Kar se pa tiče odškodnine — po 4 K na dan — mora pa vsak razsoden človek priznati, da je gotovo premajhna. Gospode pri dež. šol. svetu dovoljujem si le prav uljudno vprašati, kateri — in recimo najnižji — uradnik ima po 4 K na dan, ako gre po službenih opravkih izven svojega bivališča? Ali smo ljudski učitelji res manj vredni kot najzadnji uradnik? Ali ni dovolj, da mora učitelj že doma natančno prešteti svoje krajcarje in vestno preračunati, si li sme kupiti smodko za 5 h ali ne, in sedaj naj pa še daleč od doma — znabiti še celo prisiljen — le od daleč gleda, kako si njemu vsaj po izobrazbi jednaki lahko privoščijo marsikaj, česar si on ne more? Ali se ne pravi nezadovoljnost med učiteljstvom s tem le še povečati? Vsakemu naj se dovoli vsaj tolika podpora, da bode lahko stanu primerno izhajal, in da vsled tega ne bo pomanjkanja trpela učiteljeva družina, ki mora tudi med tem časom, ko on v Ljubljani študira, imeti vse potrebno.

Prepričan sem docela, da se z menoj strinja drugo učiteljstvo, ki bo vis. c. kr. dež. šol. svetu gotovo hvaležno, ako oživi izobraževalni tečaj v tem smislu. X.

Šolske vesti.

Učiteljske vesti. Nadučiteljem na šoli v Suhorju je imenovan dosedanji voditelj šole g. Franc Kenda, nadučiteljem v Senožečah g. Anton Levstik iz Postojne, nadučiteljem v Zgornjem Tuhinju je imenovan ondotni učitelj g. Srečko Malenšek, definitivnim učiteljem na meščanski šoli

v Krškem je imenovan suplent g. Karol Humek. — Stalnimi na dosedanjih provizoričnih mestih so imenovani g. Ignac Labernik v Lešah, gdč. Angela Divjak na Dobravi pri Zasipu, g. I. Magerl v Svibnem, gdč. Marija Rajer v Radečah. — Prestavljeni so: g. Ivan Benedičič

v Škocijan, g. I. Cvirn v Veliko Dolino, gdč. Pavla Götzel iz Radeč in gdč. Marija Mlakar s Trate na dekliški oddelek ljudske šole na Vrhniki, gdč. Ernestina Rekar s Krškega na mestno dekliško šolo v Ljubljani. — Dovoljenje, da zamenjati službi, ste dobili gdč. Marija Levstik v Postojni in gdč. Mihaela Novak v Senožečah. — Absolvirana učiteljica gdč. Kamila Tchaesch v Ljubljani je imenovana za učiteljico v Šmartnem pri Beljaku. Na osemrazredni dekliški šoli v Ljubljani je definitivno nastavljena gdč. Jakobina Tomec, doslej pomožna učiteljica na isti šoli.

Izobraževalni tečaji za ljudske učitelje. Ministrstvo za uk in bogočastje je privolilo, da se vrši l. 1903. izobraževalni tečaj za ljudske učitelje na Kranjskem. Za pokritje stroškov je ministrstvo dovolilo izredni prispevek 4040 K, a hkrati izjavilo, da mora v bodoče dežela Kranjska prispevati polovico stroškov. Ti kurzi imajo namen, one učitelje, katerim je novejša metoda še neznana, vpeljati v „formalne stopnje“, drugim pa didaktično znanje vtrditi in razširiti. Ako bode dežela prispevala potrebni znesek, se bodo vršili taki kurzi vsako leto, in sicer eno leto za pedagogiko, učni jezik (slov. ali nem.), nazorni nauk, specialno metodiko za prvi razred in za računstvo z geometrijskim oblikoslovjem, drugo leto za druge predmete ljudske šole. Pri enem oddelku bode učni jezik slovenski, pri drugem nemški. Poučevali bodo profesorji in učiteljij ljubljanskih učiteljišč, eventualno okr. šolski nadzorniki. Teh kurzov se bode moralo vdeleževati 20 učnih oseb. Sicer pa se jih lahko vsak učitelj udeležuje. Izven Ljubljane stanujoči udeleženci, ki bodo dolžni obiskovati tečaj, bodo dobivali po 4 K na dan, drugim se bode dovolil v podporo primeren znesek. Tečaj bode trajal štiri tedne in se bode vršil mesca avgusta.

Imenovanje. Namestnikom pl. Taubnerberga v štajarskem dež. šolskem svetu je imenovan dr. Manger vitez pl. Kirchsberg. On poroča v deželnem šolskem svetu o upravnih in gospodarskih rečeh.

Regulacija učiteljskih plač na Ogrskem. Z novim letom so uredili učiteljske plače na Ogrskem tako-le: Temeljna plača učiteljev in učiteljic je povišana na 1000 kron; stanarina je odmerjena s 600, 420, 360, 300 in 200 kronami. Učitelji, ki služijo v Budimpešti in na Reki, imajo poleg tega še učno nagrado. V ta namen se je proračunska postavka za učitelje na Ogrskem zvišala na 1.000.000 kron. Učiteljice v državnih otroških vrtcih dobé plačo 800 kron, ki se zviša vsakih pet let za 100 kron, dokler ne preseže vsote 1300 kron. Stanarina je taka, kakor pri učiteljih ljudskih šol.

Učiteljsko mesto je popolniti na c. kr. drž. gimnaziji v Mariboru za prihodnje šolsko leto in sicer za klasično filologijo kot glavni predmet in nemščino kot stranski predmet. Prošnje je vložiti do 15. marca t. l. na c. kr. dež. šolski svet v Gradcu.

Odbor Goriškega deželnega učiteljskega društva je imel 22. jan. svojo sejo, v kateri se je bavil baje z vprašanjem da bi se odposlala posebna deputacija učiteljev v Trst in na Dunaj z namenom, da bi se na ta način pospešila sankcija zakonskega načrta, katerega je sklenil gor. dež. zbor gledé povišanja učiteljskih plač.

Odlikovanje učitelja. Upokojeni učitelj g. Fran Klina r je dobil z Najvišjim lastnoročnim pismom častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje.

Okrajni zastop na Vranskem je za slovenske učiteljiščne ustanovil dve štipendiji. Vsaka štipendija znaša letno 240 K.

Zahvalo in priznanje je dobil vpo-kojeni učitelj Simon Strenkl v Središču od temošnjega krajnega šolskega sveta,

kakor tudi od ormoškega okrajnega šolskega sveta za njegovo dolgoletno neumorno delovanje v javni šolski službi.

Šematizem za ljuje šole na Štajerskem bode izšel približno v štirih mescih. Uredba šematizma ostane ista, kot je bila pri zadnji izdaji. Izdajali pa se bodo le vezani eksemplari po 2 kroni. Šematizmu bode pridejan zakon o učiteljski pokojnini, pokojninskem zakladu in novi odlok glede substitucije učnih

moči. Naročnino sprejema c. kr. okrajni šolski nadzornik Bl. Ambrožič v Gradcu (Burggasse št. 9.) do 5. februarja t. l. Izdalo se bode le toliko izvodov kolikor bode do tega dne naročenih.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic se je ustanovila dne 6. januarja v Celju. Predsednikom pa je bil izbran nadučitelj Gradišnik Armin v Celju.

Drobtine.

Shod kranjskega učiteljstva. „Tovariš“ je v 2. številki poskušal nekoliko „potipati“ javno mnenje med učitelji na Kranjskem, pripovedujoč, da se mu svetuje sklicati shod kranjskih učiteljev v Ljubljani. Vodilna ideja vseh govorov naj bi bila obsodba „klerikalne obstrukcije.“ Doslej se strinja s tem nasvetom samo logaško učiteljsko društvo. Posebnega navdušenja za tak strankarski shod ni opaziti. Političen vzduh v deželi je nekako težak in politično ozračje megleno, kar ovira svoboden pogled, pa jemlje tudi pogum. Voditelji lahko skličejo shod, tudi protestirajo lahko proti „obstrukciji,“ ali kaj bode to hasnilo učiteljem? Poslanci niso zajci, ki bi se bali takega ropota. Mi pa vprašamo „Tovariševe“ urednike: Kje ste pa doslej bili s svojimi shodi in manifestacijskimi izjavami? Ali je postalo učiteljsko gmotno stanje pečeče šele o kresu l. 1902?

Šolski birokratizem. Provizor, učitelj komaj čaka stalnega nastavljenja, ker od tega dne mu tečejo petletnice in je sprejet v status. Nekateri okraj. šol. svetovi pospešijo nastavljenje učiteljev s tem, da

hitro in s kratkim rokom razpišejo službe prov. učiteljev, kadar naradé izpitate. To pa samo nekateri. Kočevski okr. šol. svet n. pr. ne razpiše službe v Strugah in Dobrépoljah, dasi sta ondotna učitelja naredila izpit v jesenskem terminu in sta oba kraj. šol. sveta takoj prosila, naj se služba razpiše. Ko je krajni šolski svet v Strugah iznova podrezal, so mu pa odgovorili, naj še enkrat prosi za razpis. To se pusté prositi ti gg. birokratje!

V enketi za preosnovo disciplinarnega zakona za učitelje na Štajerskem ni nobenega slovenskega učitelja. Nemške učitelje zastopata Otter in Kawan. Slovence zastopa samo okr. šolski nadzornik g. Dreflak. Bomo videli, v koliko se bodo udali šolski birokratje učiteljskim željam in zahtevam.

Mestni župan v Ljubljani g. Hribar je zistiral sklep občinskega sveta, da se v prihodnje odpravi ukovina na ljubljanskih ljudskih šolah. Komentar je prost!

Ljubljana, „caput regni“, je v rokah liberalcev. Zato se učiteljem ondi najboljše godi, nosijo jih na rokah, in občinski svet bere liberalnim učiteljem, svojim zve-

stim somišljenikom vsako željo z obraza, ter jim hitro ustreže. C. kr. mestni šolski svet je prosil, naj se nakaže ljubljanskim ljuskim šolam po 25 K podpore za učiteljske knjižnice v svrhu nabave metodiških knjig. V sedajni dobi formalnih stopenj, ko mora biti učitelj oborožen z najmodernjšimi knjigami, bi bilo s tem učiteljem, ki si sami težko omišljajo nove knjige, nekoliko pomagano. G. svetnik Dimnik je zastoj prosil in priporočal, prošnja je bila odklonjena. Tudi njegov predlog, da naj bi se dotacija o kr. učit. knjižnici zvišala za 100 K, ni bil sprejet. Tako je mestni svet na zelo lep način dokumentiral svoje simpatije do učiteljstva. G. Dimnik naj v bodoče, ko mu bo g. župan zopet izročil kak „pušlec“ v držanje, tega lepo spusti na tla, kakor je g. župan njegove prošnje in predloge.

Miren kot božji volek. To klasično izpričevalo si je dal učitelj g. Petrič iz Rudnika v zadnjem „Tovarišu“, kjer pripoveduje kako se je tožaril z nekim Črničem. Škoda, ker Petrič ne pové vsega, — da bi se pokazal takšnega, kakoršen je! Obsojena sta Črnič in g. Petrič, kar pa ni nič posebnega, „ker živemu človeku se lahko vse pripeti“. Upamo, da mu to ne bo snedlo kvalifikacije „sehr correct“ in bo imel samo nekoliko gmotne škode. Nas ni ta stvar prav nič brigala, a ker g. Petrič na vsak način hoče izvedeti tudi naše mnenje, ker iz same radovednosti vprašuje v „Tovarišu“, kaj poreče k vsej stvari — „Slovenski učitelj“, se ga usmilimo, pa povemo: Sedaj je dognano, da je g. Petrič „miren kot božji volik“, dognano pa tudi, da je „brihten“ tako, ker priobčuje svoje blamaže. S tem naj si utolaži preveliko radovednost.

Iz odboro ve se je „Slovenske Šolske Matice“ dné 27. decembra 1902. — Navzoči: predsednik H. Schreiner; odborniki: dr. J. Bezjak, V. Bežek, J. Dimnik, Fr.

Finžgar, Fr. Gabršek, Fr. Hubad, Andr. Senekovič, Al. Strmšek; ekspert: dr. J. Tominšek. — G. predsednik pozdravlja polnoštevilno zbrane odbornike. Overi se zapisnik zadnje seje. Tajnik Gabršek poroča o kurentnih stvareh, o novih poverjenikih in o društvenikih. Dosedaj je pristopilo k društvu blizu 1200 članov. Nekateri okraji so letos polnoštevilno zastopani. — Blagajnik g. Senekovič poroča o denarnem stanju. Dohodkov je 8310 K 35 h, stroškov pa 3302 K 10 h. Razpoložljivega denarja pa 4113 K 25 h. — Tisk društvenih knjig za l. 1902 se je nekoliko zakasnil. Knjige izidejo meseca februarja, in sicer: Pedagogiški Letopis 12 tiskanih pol, Učne slike 8—9 pol, Realna knjižnica 7 pol. Imenik se bode tiskal zdržema, krstna imena pa tako, kakor jih pišejo člani sami. Drugo leto morajo biti knjige vsaj do glavnega zbora o Božiču razposlane. Zato se bode za učne slike razposlal načrt takoj po novem letu. Rokopise bode pošiljati do konca maja g. predsedniku. Za l. 1903 se določijo sledeče knjige: 1) Pedagogiški Letopis 1903, 2) Učne slike (nadaljevanje), 3) Realna knjižnica (nadaljevanje) in, če mogoče, še 4. knjiga, najbrže Schreinerjeva „Duševna analiza“ z dodatkom o formalnih stopnjah. — Društvo se bode obrnilo na pristojno mesto s ponudbo, da je pripravljeno sodelovati pri končni ureditvi slovenskega pravopisa. — Matica izda „Spominski list“ za učence, ki izstopijo iz šole. — Razgovarjalo se je, kako bi bilo pospeševati knjižnico za mladino, zlasti glede prirodopisne, zemljepisne in zgodovinske snovi, katero bi bilo zbirati iz slovenskih pisateljev ali jo prelagati iz tujih jezikov. Definitivno se bode o tem sklepalo v prihodnji seji. — Schreinerjeva „Vadnica“ je izšla v Tempskega založništvu; g. predsednik obžaluje, da je vsled že prej sklenjene pogodbe ni mogel izdati potom

„Šolske Matice“. — Matica založi „Nazorni nauk“ v 1. in 2. šolskem letu, ki ga izda ljubljansko učiteljstvo. — Letošnje knjige se pošljejo naučnemu ministrstvu v pregled s prošnjo za podporo. — Društvo se je letos obrnilo do raznih slovenskih hranilnic in posojilnic s prošnjo za podporo. Ker uspeh ni bil velik, se bode zanaprej osebno vplivalo nanje. — Založnik Hölzel se bode opozoril, da Orožnov „Zemljepisni atlas“ ni porabljen za štajerske šole, zato naj mu doda še zemljevid Spod. Štajerskega. — Pri tej priliki omenja g. predsednik, da so okrajni zemljevidi, kakršne izdajajo nekateri okraji, nezmisel, ker zemljepisne tvarine ni omejevat po političnih okrajih ampak po prirodnih enotah. — Slednjič se naznanja, da je še vedno mogoče pristopiti k društvu za l. 1902 z letnino 4 K. Tudi iz l. 1901, so še dobili knjige za navadno letnino 4 K.

Odbor.

Pomanjkanje učiteljev. Ne le pri nas v Avstriji, tudi na Pruskem primanjkuje moških učnih moči. Naučno ministrstvo se resno bavi s to zadevo.

Zle posledice vladne gonje zoper kongregacije na Francoskem se že pojavljajo. Ena izmed posledic je ta, da je zdaj nemogoče za vse šole dobiti svetnih učiteljev mesto izgnanih redovnikov. List „Journal des Debats“ piše: Reкло se nam je, da vsled zatvarjanja kongregacijskih šol pouk ne bode nič trpel in da bodo vsi učenci prestavljeni v javne šole ali pa v zasebne šole s svetnim učiteljskim osebjem. Mi že v začetku tega nismo verjeli in zdaj vidimo, da smo imeli prav. Naučno ministrstvo javlja, da je bilo zatvorjenih 3250 kongregacijskih šol z 200.255 učenci. Pa kaj se je zgodilo s temi učenci? Ena tretjina, namreč 65.715 učencev je bilo sprejetih v javne šole druga tretjina 64.548 v 1103 zasebne

šole, ki imajo svetne učitelje. O tretji tretjini pa ni nič slišati, ta ni deležna nikakega pouka. Tako je zdaj 68.102 šolskih otrok, ki ne obiskujejo nobene šole in se med šolskim časom potepajo po ulicah. To je nepobitna resnica.

In druga resnica, prav tako nepobitna, je ta, da je framasonom pri vladi bilo samo na tem, da odstranijo redovnike in se nič ne brigajo za to, kaj bode iz otrok, ki so ostali brez pouka, da le ne postanejo „pobožni kristjani“. Toda ne smemo biti krivični. Oni skrbé tudi da mladina dobi učitelje. Časniki so poročali, da je sam ministerski predsednik Combes namestil v Chessyju za učitelja g. Fradeta. Ta mož je bil preje izgubil službo, ker je prijatelj anarhistov, a zdaj vendar velja več kot šolski bratje, kateri so mu odstopili svoje mesto. Anarhisti mesto šolskih bratov — znamenje časa!

Šolstvo v Galiciji je zelo slabo organizovano. Poročilo deželnega šolskega sveta za leto 1900/1, podaja žalostno sliko o tamošnjih šolskih razmerah. Na papirju je zabilježeni 4323 ljudskih šol, a dejansko jih je le 3965, ostale nimajo poslopja ali nimajo učitelja, ali pa niso urejene. Koliko otrok je dolžnih obiskovati šolo, se ni moglo doslej določiti. V onem poročilu je približno izkazanih 923.218 otrok. Koliko otrok šole ne obiskuje, o tem oblasti tudi malo vedó. L. 1890 je bilo izkazanih 315.174, l. 1895 319.797, a l. 1897 okoli 366.618 otrok, ki so bili brez šolskega pouka. V Galiciji so večinoma enorazredne šole; 69% šol ima po en razred, a samo 5% več kot štiri razrede. Na téh šolah je povsod z malimi izjemami poldnevni pouk. Poročilo proglašá, da je v 117 šolah bil uspeh nepovoljen. Štiriindvajset šol ni imelo nikakih učil, a 110 jih ni imelo dovolj. Šestina šol je v poslopjih, ki ne ustrezajo zahtevam. — Na galiskih šolah je delovalo l. 1900/1

4164 učiteljev in 4159 učiteljic; med temi jih je bilo brez vsake kvalifikacije 139 učiteljev in 974 učiteljic; 1470, to je 28% učiteljev in 2613 učiteljic, to je 62,8% je bilo začasno nameščenih.

Kršč. Šk.

Nova šolska postava na Angleškem.

Angleški parlament je po težkih borbah vendar srečno završil posvetovanje o šolski predlogi. Dne 16. decembra je spodnja zbornica sprejela vladni načrt. Novi zakon bode šolstvo na Angleškem popolnoma izpremenil. Do leta 1870. ni bilo ondi nikakih državnih ali občinskih šol, temuč le take šole, ki so jih vzdrževali verske družbe, društva i. t. d. L. 1870 je nova šolska postava vpeljala šolska okrožja, šolske oblasti in brezverske šole. Te so se vzdrževale iz javnih zakladov in so napravljale hudo konkurenco verskim zasebnim šolam, katere so pa vendar premnogi Angleži raje obiskovali kakor brezverske državne zavode. — Odslej bodo vse šole, verske in brezverske, podrejene občinam in vse se bodo vzdrževale z javnimi sredstvi. Za angleške katoličane bode to seveda velika olajšava. O angleški šolski postavi morda kmalu še kaj več izpregovorimo.

Šolo za politične znanosti so otvorili zasebniki v Lvovu. Slušatelji so večinoma vseučiliščni dijaki in tehniki. S šolo je združen seminar. Na vseučilišču se sicer tudi predavajo politične znanosti, a pravijo, da se premalo ozira na narodne koristi. Nova politična šola šteje čez 200 dijakov. Ustanovili so jo člani najmlajše poljske stranke, takozvane radikalne nacionalno-demokratske stranke, kateri ima ta šola vzgajati naraščaj. Bode-li nova politična šola za dijake koristna, ne moremo za gotovo trditi. Doslej so se dijaki že itak preveč bavili s politikom.

Za svobodo pouka. Španski katoliški shod, ki se je vršil v Santiago de

Compostela je pooblastil cerkvene dostojanstvenike, da predložé kralju v posebni spomenici želje in sklepe te skupščine. V tej spomenici se zahteva popolna svoboda pouka. Zborovalci se sklicujejo na dejstvo, da ima edini oče pravico svojo deco vzgajati in poučevati ali pa v ta namen si izbirati osebe po svoji volji. To starišem prirojeno naravno pravo preide na cerkev, ako so otroci krščeni. — Razun starišev in cerkve nima torej nikdo pravice do vzgoje in pouka otrok. Ako si kdo to pravico prisvaja, je sovražnik družine in cerkve. In tak sovražnik je zdaj država, ker je javni pouk podyrgla zakonskim naredbam, ki nasprotujejo pravicam obitelji in cerkve. Kralj naj prizna to pravo in odpravi zakone, ki mu nasprotujejo.

Moderni nazori o ženski vzgoji.

Nemški pisatelj dr. Ziegler je v posebni knjigi opisal ideal moderne ženske vzgoje, iz katere tu podajemo glavne misli: Dvojen je način, kako človek sodi o svetu in njega pojavih, eden je razumen ali logičen, drugi čustven ali estetičen. Prvi način primerja pojave med seboj, drugi jih spravlja v stik s svojo lastno osebnostjo. Iz tega sledi, da je tudi dvojna pot višje izobrazbe, ena primerna možu (logična), druga ženi (estetična). Kakor je možu filozofija, tako je ženi estetika sredstvo za izobrazbo. Na polju slovstva in umetnosti se ima razvijati estetični talent žene, dočim se modroslovska nadarjenost moža izraža v zgodovinski in naravoslovni izobrazbi. Če sega žena v področje moža, doseže le majhne uspehe, ker mora premakniti naravne temelje svoje izobrazbe. — Zato zahteva pisatelj za ženske višjo izobrazbo, a ne da bi se z njo bistvo žene kaj izpremenilo. Lep je njegov izrek: Čimbolj postane ženska res žena, tembolj postane enakovredna možu!

Najstarejši biblični rokopis? Razni listi poročajo, da so našli v Kajiri rokopis starega zakona, ki je bil spisan l. 1116. po mohamedanski štetvi v Siriji, torej leta 735 po Kristusu. Ta rokopis obsega 5 Mojzesovih knjig. Od društva „Royal Asiatic Society“ je poslan znameniti angleški orientalist Mr. George Zeichen, da prouči ta rokopis.

Madjaronstvo v šoli. Ogrska banka je izplačala 200 denarnih nagrad učiteljem, ki so se v ljudskih šolah odlikovali s pomažarjenjem mladine. Sicer pa nizko taksirajo delovanje teh „pedagogov“, kajti

večina nagrad znaša le — 20 kron. A tudi to je dovolj za ponižne sluge madjarsko-liberalne misli.

Časopis — učno sredstvo. Amerikanski pedagog profesor W. Lynh je na neken zborovanju šolnikov priporočal, naj se namestu beril uvede v šole čitanje časnikov, ker je to „praktičnejše“ in bi tako čitanje učence vpeljalo v časovne dogodke ter že v mladosti se jih poučilo o važnosti časopisja. Pri tem je seve zanimivo vprašanje, kak naj bi bil časopis, ki bi se brez skrbi dal mladini v roko.

Listnica upravnništva.

G. Ant. K. v Št. Ž. p. Kr.: Naročnina poravnana do konca l. 1902. *G. Ž. D. v Ž pri Šk. L.:* Poravnano za leto 1902.

Št. 232.

Razpis natečaja.

Na petrazredni c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji je stalno popolniti mesto učitelja in učiteljice

z dohodki IV. (četrtga) plačilnega razreda idrijskega učnega osebja, to je z letno plačo 1000 K., aktivitetno doklado letnih 200 oziroma 160 K ter s pravico do 6 petletnic po 100 oziroma 80 K.

Lastnoročno pisane in po predpisih opremljene prošnje z dokazilom učne sposobnosti za ljudske šole z nemškimi in slovenskimi učnimi jeziki je predpisanim službenim potom

tekem štirih tednov

pri podpisnem c. kr. rudniškem ravnateljstvuložiti.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji, 16. prosinca 1903.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.